

Wat heb je geleerd?

Heeft iedereen een vader en moeder?

Niet alle planten worden uit zaadjes geboren. Er zijn ook planten die ontstaan uit een stukje van de oude plant, zoals een bol, een knol of een stekje.

De meeste dieren worden geboren doordat een zaadje van een mannetje een eitje van een vrouwtje bevrucht. Ook bij mensen werkt het zo.

Een kind krijgt eigenschappen van zijn vader en zijn moeder. Hoe je eruitziet en hoe je je gedraagt, wordt voor een groot deel bepaald door je ouders. Door je opvoeding kan je karakter veranderen.

Zonder bevruchting

Niet alle jonge plantjes komen uit zaadjes. Je kunt ook **bollen** en **knollen** poten, en **stekjes** of **uitlopers** van een plant halen.

Planten uit zaad

Als een zaadje van een plant bevrucht is, kunnen er nieuwe plantjes ontstaan. De **meeldraad** is het mannelijk voortplantingsorgaan. De **stamper** is het vrouwelijk voortplantingsorgaan. Bij de **bevruchting** komt het **stuifmeel** dat eerst bovenaan een meeldraad zat op de stamper terecht.

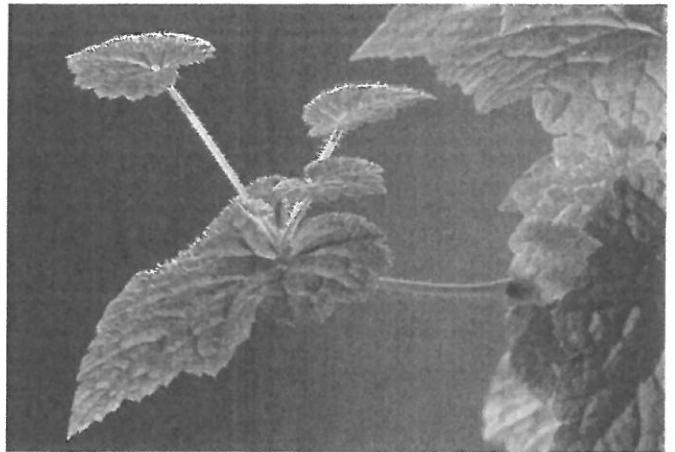
Onderaan de stamper zit het **vruchtbeginsel** met daarin het **zaadbeginsel**. Het vruchtbeginsel en zaadbeginsel groeien totdat de vrucht en de zaadjes rijp zijn. Insecten, de wind en de planten zelf kunnen zorgen voor de verspreiding van de zaadjes.

Jonge dieren

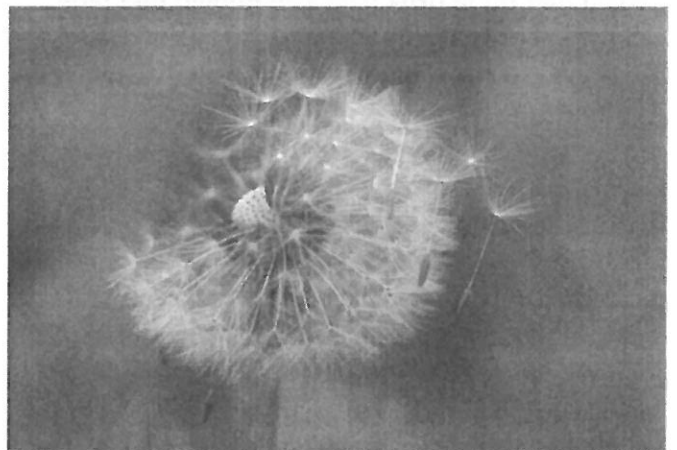
Jonge dieren worden uit bevruchte eitjes geboren. De bevruchting vindt plaats bij de **paring**. Bij **zoogdieren** groeien de eitjes in de buik van de moeder. De **draagtijd** is bij ieder dier anders. Vogels, vissen, reptielen en insecten leggen eieren. Dieren die direct na de geboorte zelfstandig zijn, noem je **nestvlinders**. Dieren die kaal of blind geboren worden en verzorging nodig hebben, zijn **nestblijvers**.

Mensen

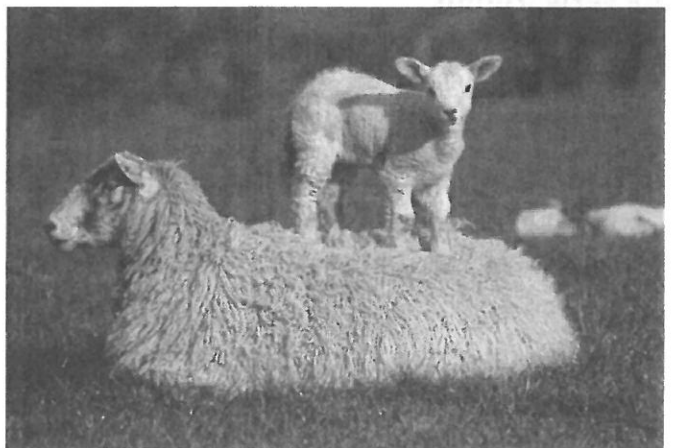
Een vrouw is zwanger als ze een bevrucht eitje in haar **baarmoeder** heeft. Tijdens de **zwangerschap** groeit de baby negen maanden in de baarmoeder van zijn moeder. De **bevalling** duurt meestal enkele uren. Een kind heeft eigenschappen van zijn ouders. Deze eigenschappen zijn **erfelijk**. Een kind lijkt daarom vaak op zijn ouders. Door de **opvoeding** kan het karakter van een kind veranderen.

Op het blad zit een stekje.

De pluisjes zweven als parachute'tjes door de lucht.

Vlak na de geboorte kan een lammetje al op eigen benen staan. Een lam is een nestvlieder.

Thema 1 Leven

Les 1

De bevruchting

Een mannelijk zaadje en een vrouwelijk eitje komen samen. Uit het bevruchte eitje groeit een nieuwe plant, een jong dier of een baby.

De bollen

De verdikte delen van planten, die onder de grond zitten. Uit een bol groeit een nieuwe plant. Uien, tulpen en narcissen zijn voorbeelden van bollen.

De knollen

Ondergrondse verdikte stengels of wortels van een plant. De plant bewaart er reservevoedsel in. Uit knollen kunnen ook nieuwe planten ontstaan. Een aardappel is een knol.

De uitloper

Een sliert die boven de grond aan een plant groeit. Aan die sliert groeit een jong plantje. Een aardbeienplant heeft bijvoorbeeld uitlopers.

Het stekje

Een stukje van een moederplant. Als je een stekje in de grond poot, groeit er een nieuw plantje uit.

Les 2

De meeldraad

Een steeltje in een bloem waar stuifmeel op zit. De meeldraad met het stuifmeel is het mannelijke voortplantingsorgaan van de plant.

De stamper

Het deel van de bloem waar het stuifmeel op terecht komt. De stamper is het vrouwelijke voortplantingsorgaan van de plant

Het stuifmeel

Een geel poeder dat aan de meeldraden zit.

Het vruchtbeginsel

Het onderste deel van de stamper. In het vruchtbeginsel begint de vrucht te groeien.

Het zaadbeginsel

Het deel van de plant waar het zaadbeginsel begint te groeien.

Les 3

De draagtijd

De tijd dat een dier zwanger is. De draagtijd is bij een hamster zestien dagen en bij een olifant bijna twee jaar.

De nestblijvers

Jonge dieren die bij de geboorte nog niet volgroeid zijn. Ze hebben niet meteen veren of haren. Nestblijvers blijven nog een tijdje in hun veilige hol of nest. Konijnen en merels zijn nestblijvers.

De nestvlieders

Jonge dieren die bij hun geboorte al helmaal volgroeid zijn. Ze kunnen meteen op hun eigen benen staan. Een lam en een kuiken zijn nestvlieders.

De paring

Een mannetje en een vrouwtje komen bij elkaar voor de bevruchting.

Het zoogdier

Een dier dat jongen ter wereld brengt en ze na hun geboorte moedermelk geeft.

Les 4

De baarmoeder

De holte in de buik van de moeder waarin de baby groeit.

De bevalling

Het geboren worden van een baby. Een vrouw kan thuis of in het ziekenhuis bevallen.

Erfelijk

De eigenschappen die de kinderen van hun ouders bij de geboorte meekrijgen. Je uiterlijk en je karakter zijn voor een groot deel erfelijk.

De opvoeding

Aan kinderen leren hoe ze moeten leven. De opvoeding is een taak van je ouders, maar ook andere mensen in je omgeving kunnen een rol spelen bij jouw opvoeding.

De zwangerschap

De tijd dat een baby in de buik van een vrouw groeit. Een zwangerschap duurt meestal ongeveer negen maanden.

Woordenschat

Naam _____

Woordenboekje

de bestuiving *bij bestuiving komt er stuifmeel terecht op de stamper van een plant*
Het stuifmeel aan de poten van de bij zorgt ervoor dat er bestuiving plaatsvindt.

het karakter *de goede en slechte kenmerken die iemand heeft*
Kai heeft een opvliegend karakter. Hij is gauw boos.

de nectar *een zoete stof die bijen uit bloemen halen*
Bijen gebruiken nectar om honing van te maken.

de plantenkweker *iemand die jonge planten opkweekt en ze vervolgens verkoopt*
Door een hagelbui had de plantenkweker veel schade; veel jonge plantjes overleefden de bui niet.

de navelstreng *een soort snoer waarmee een ongeboren baby aan zijn moeder vastzit*
Bij de geboorte wordt de navelstreng doorgesneden.

het reptiel *een koudbloedig dier dat vooral op het land leeft, zoals de slang en de krokodil*
Een kikker is een reptiel dat zowel op het land als in het water leeft.

voortplanten *het zorgen voor nakomelingen, zoals nieuwe planten, jonge dieren of baby's*
Doordat mensen zich voortplanten, sterven ze niet uit.

het vruchtvlees *het zachte gedeelte van een vrucht*
Van veel vruchten, zoals kersen, appels en pruimen, kunnen we het vruchtvlees eten.

de weeën *het samentrekken van de baarmoeder van een vrouw*
Als een baby geboren moet worden, krijgt de moeder weeën.

zwanger *een vrouw is zwanger als ze een kindje verwacht*
Mijn tante is al zes maanden zwanger.